

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Suomalaisten ruokakäyttämiseen vaikuttavat tekijät

**Terveyden edistämisen professori
Tiina Laatikainen
Itä-Suomen yliopisto**

Tutkimuksen mukaan keskeisesti ruokakäyttäytymiseen vaikuttavia tekijöitä

- 1) Ruokaympäristö (saatavuus, näkyvyys, annoskoot)
- 2) Tottumukset ja rutiinit
- 3) Sosiaaliset normit, sosiaalinen ympäristö
- 4) Maku ja mielihyvä
- 5) Taloudelliset tekijät

Myös:

- 1) Tunteet ja stressi
- 2) Lapsuuden kokemukset
- 3) Koulutus ja ravitsemustieto
- 4) Kulttuuri ja identiteetti
- 5) Markkinointi ja media

Ruokailutottumuksia muutetaan tehokkaimmin muuttamalla ympäristöä ja rutiineja, eikä niinkään lisäämällä tietoa.

Tekijä	Voidaanko ruokapolitiikalla vaikuttaa?	Miten?
Ruokaympäristö ja saatavuus	Paljon	Julkiset ruokapalvelut, kouluruoka, päiväkodit, sairaalat, hankinnat, kauppojen ja ravintoloiden ohjaus, maatalouspolitiikka, luonnontuoteala
Tottumukset ja rutiinit	Kohtalaisesti	Kouluruokailu, ruokakasvatus, terveysneuvonta (ateriarytmin tukeminen)
Sosiaaliset normit	Kohtalaisesti	Viestintä, kampanjat, ruokakulttuurin rakentaminen
Taloudelliset tekijät	Paljon	Verotus, tuet, julkiset hankinnat, maatalouspolitiikka
Maku ja mieltymykset	Välillisesti	Altistaminen uusille ruoille lapsuudessa: varhaiskasvatus, kouluruokailu

Tekijä	Voidaanko ruokapolitiikalla vaikuttaa?	Miten?
Tunteet ja stressi	Vähän	Yleinen hyvinvointipolitiikka enemmän kuin ruokapolitiikka
Lapsuuden kokemukset	Kohtalaisesti	Päiväkodit, koulut, ruokakasvatus
Ravitsemustieto	Paljon	Suositukset, neuvonta, opetus
Kulttuuri ja identiteetti	Kohtalaisesti	Ruokakulttuurin tukeminen ja normien muokkaaminen
Markkinointi	Jonkin verran	Mainonnan ja markkinoinnin sääntely, erityisesti lapsille

Kansallinen ruokastrategia 2040

On ennen kaikkea "mahdollistava" ruokajärjestelmästrategia

Vahvasti tai melko vahvasti strategiassa:

- Ruokakasvatus ja ravitsemustieto
- Lapsuuden kokemukset ja ruokailutottumusten muodostuminen
- Kulttuuri, identiteetti, normit (myös jossain määrin sosiaaliset normit)
- Saatavuus, erityisesti julkisessa ruokajärjestelmässä
- Taloudelliset kannustimet terveellisen ruuan suuntaan

Ei näy strategiassa:

- Hintojen ohjaus haittaverolla
- Elintarvikemarkkinoinnin sääntely
- Kauppaympäristön "nudgaus" eli tuuppaus
- Makuuympäristön systemaattinen muuttaminen (ml. tuotteiden reformulointi)